

Absoluuttisen halunkohteen etsintä

Tiina Heiskan taide paljastaa syvällisyytensä vaivihkaa, ikään kuin viettelee *katsojan*. Teokset vaikuttavat aluksi tyyniltä ja asetelmamaisilta, mutta sangen pian niissä ilmenevä virtaus tai liike saa katsojassa aikaan kiihtymyksen ja jännityksen tunteen. Mitä kuvissa tapahtuu? Mikä on juonen viimeinen käänne? Heiska ei vastaa näihin kysymyksiin yksiselitteisesti, vaan jättää yleisönsä kihelmöivän epätietoisuuden valtaan. Hänen taiteensa ei suostu yksiselitteisyyteen tai selkeään katharsikseen. Hänen teoksistaan saatava katsomisnautinto on sekä intohimoista että intellektuaalisesti haastavaa.

Kuvien nainen tai tyttö – sillä hänen ikänsä tuntuu vaihtelevan teoksissa – palautuu lähtökohtaisesti taiteilijan itsestään ottamiin valokuviin. Mutta maalauksissa nainen ei ole yksiselitteisesti Heiska vaan jotakin erilaista, kuin alter ego tai fiktion hahmo. Maalausten naisella on oma elämänsä, jonka tapahtumia maalaussarjat valaisevat. Peilikuvamainen tai jopa kaksoisolentomainen hahmo ei ole näissä maalauksissa pelkkä ei-minä (kuoleman lähettiläs) tai metafora, vaan oudon ja melankolisen merkitsemä päähenkilö. Monissa maalauksissa peilikuvamaisuus tai heijastavuus saa laajemmankin merkityksen maalauksellisena eleenä, jolla taiteilija tutkii näkyvän maailman ilmiöitä. Hän käsittelee maalauksien syntyprosessia sekä identiteettien ja sukupuolen ikuista peliä.

Heiskan ilmaisua on jo muutamia vuosia leimannut sarjallisuus, jossa teemat kehittyvät maalauksesta toiseen. Ilmaisua on muuttunut elokuvamaisemmaksi ja virtaavaksi. Taiteilijaa kiinnostavat sellaiset tilat, joissa toisen läsnäolo on aistittavaa, mutta ei nähtävää. Näkymättömän läsnäolon aistiminen tavalla, joka toisaalta on uhkaava ja toisaalta jännittävä tai jopa kiihottava, on läsnä näissä maalauksissa. Hotelli-sarjan teoksissa anonyymi hotellimiljöö seurustelee kuvien naishahmon kanssa, jonka mustat saappaat tai tummat kutrit naamioivat tavalla, joka on tuttu Hitchcockin elokuvista. Heiskan maalauksien nainen on etäinen, kaunis ja haluttava. Hitchcockin naistähdet saivat kylpeä kameran palvonnassa. Heistä tuli jäisiä subliimin seksin merkitseminä arkkityyppejä. Heiska ei tavoittele samaa efektiä, mutta hänenkin figuurinsa ovat lihallisuudestaan huolimatta saavuttamattomia. Niissä latautuneet naisten vaatteet – saappaat, korkokengät, minihameet – esiintyvät transvestiitin työkaluina. Ja naisen kasvoja emme näe koskaan täysin, ne hän pitää itsellään. Katsojille hän on kaunis arvoitus, joka on samanaikaisesti kiehtova ja kieltävä. Hän muistuttaa identiteettiä, jolle esitetään vaatimus pysyvyydestä ja totuudesta. Pysyvyyttä ei voi saavuttaa, ja melankolia onkin tämän johdosta ainainen seuralaisemme.

Muistaminen on hyvä vertailukohta näille teoksille. Muisti pettää, unohdamme asioita, mutta silti meillä on muistoja jotka ovat teräviä ja täynnä latautuneita merkityksiä. Muistikuvissa on mahdollisuus itseanalyysiin, voin ymmärtää nykyhetkisestä itsestäni menneen avulla yllättäviä asioita. Tiina Heiskan maalauksissa muisti ja mennyt sekoittuu vielä paljastumattomaan tulevaan. Hänen teoksistaan voimme etsiä itseämme ja omia epäjatkuvuuskohtiamme.

Juha-Heikki Tihinen